

KRALJEVINA JUGOSLAVIJA

UPRAVA ZA ZAŠTITU

Klasa 72 (6)

INDUSTRIJSKE SVOJINE

Izdan 1. Jula 1930.

PATENTNI SPIS BR. 7193

John Douglas Pedersen, inž., Springfield, U. S. A.

Nišanski mehanizam za zadnji nišan.

Prijava od 14. augusta 1928.

Važi od 1. decembra 1929.

Ovaj se pronalazak odnosi na jedan poboljšani mehanizam zadnjeg nišana za puške i ima za cilj da načini jednu poboljšanu, uprošćenu i preciznu konstrukciju, koja se lako i precizno može lako na pušku namestiti ili sa nje skidati.

Pronalazak se odnosi na mehanizam zadnjeg nišana za puške, koji je načinjen od jedne gajke, udešene da se može vertikalno pomerati duž kakvog pogodnog nosača, i od jednog horizontalno pomerljivog šibera, koji se na gajci nalazi i koji služi za horizontalno regulisanje nišanjenja.

Pronalazak se dalje sastoji i u tome, što se gajka pomera u vertikalnom pravcu pomoću jednog zavrtnja, koji se obrće u naročito ležištu na gajci, ali svojim zavojcima zahvata u zupčastu polugu utvrđenu za puškin sanduk.

Pronalazak se dalje sastoji i u tome, što je zupčasta poluga utvrđena za puškin ram tako, da se može podesiti da podigne ili spusti gajku a da se ne pokvari njen osnovni ili nulli položaj.

Obraćajući se u opšte na crteže:

Sl. 1 i 2 jesu bočni izgled i izgled odozgo jedne puške na kojoj je namešten ovaj zadnji nišanski mehanizam.

Sl. 3 pokazuje izgled zadnje strane ovog zadnjeg nišanskog mehanizma — o.

Sl. 4 prikazuje izgled gornje strane nišana.

Sl. 5 prikazuje presek zadnjeg nišana po liniji 35—35 u sl. 3, pokazujuću susedne

delove puškinoz sanduka, kundaka i branikozvoga rama, koji su u vezi sa njime.

Sl. 6 prikazuje izgled gajke sa donje strane.

Sl. 7 jeste izgled šuplje osovine gajkinog zavrtnja.

Sl. 8 prikazuje ključ za gajku, odnosno za njen zavrtnj.

Pozivajući se na sl. 1 i 2 zadnji nišanski mehanizam označen je sa 9 i namešten je na pušci koja se sastoji od jednog drvenog kundaka 1, metalnog sanduka 2 i cevi 3, na kojoj je utvrđen prednji nišan 4. Gajka 171 na zadnjem nišanu može se vertikalno pomerati i skoro je kvadratnog oblika i udešena je da klizi svojim žljebovima (kao što se vidi iz sl. 4) na uspravnim vođicama izrađenim izjedna sa sandukom 2. Ovi žljebovi mogu biti nešto malo ukoso izrađeni u odnosu na pravi vertikalni položaj, da bi se kompenziralo za eventualno zanošenje zrna. Gajka je snabdevena sa jednim skoro ovalnim prozorčetoz 172 ispred kojeg se poprečno može pomerati šilo 173, na kome se nalazi nišanska rupica 174 i nulli zarez u pravoz liniji sa njome. Na gornjoj ivici gajke odmah iznad nulloz zareza, urezana je skala 175 za bočno odnosno horizontalno regulisanje nišanjenja, radi popravke i zanošenja metka usled vetra. Ovaj šiber 173 klizi u žljebovima na gajci u koje ulazi sa malim jezičcima a može se pomerati pomoću zavrtnja 176, koji zahvata svojim zavojnicama u urezane zube na donjoj

ivici šibera, kao što se vidi iz sl. 5. Zavrtnj 176 ima izrezkanu glavu 177 na jednom kraju i proteže se kroz pogodna ležišta poprečno kroz celu gajku 171, a završava se jednim zarezom u koji zapire, pod uticajem svoje opruge jedan zubac 179, smešten u samoj gajci, koji sprečava time svako bočno pomeranje zavrtnja 176. Kada se zubac 179 potisne kontra, šiberov zavrtnj 176 može se od njega razdvojiti i odvrtiti iz šibera 173 kako bi se ovaj mogao skinuti sa gajke.

Vertikalno pomeranje ili regulisanje gajke 171 postiže se gajkinim zavrtnjem 180, koji je namešten u jednom donjem otvoru na gajci i može se obrtiti oko šuplje osovine 181. Na ovom se zavrtnju nalaze više paralelnih helikoidalnih zavojnica 182 koje su podešene da mogu zahvatati u zube vertikalne zupčaste šipke 183 utvrđene na puškinom sanduku. Hod ovih zavojnica 182 dovoljno je velik da može dati najveće potrebno pomeranje gajke uz nešto manje od jednog punog obrta gajkinog zavrtnja 180. Teme ovog gajkinog zavrtnja inrezkano je sa radialnim linijama ili skalom 184 koja se kreće ispred jednog nultog zareza 185 i označava domel ili daljinu, za koju je gajka podešena.

Zupčasta šipka ili poluga 183 ponajradije je cilindričnog oblika sa nešto smanjenim donjim delom 186 na kome su izrezane zavojnice, koje zahvataju u sanduk 2. Naravno da su zubi na ovoj šipki 183 izrađeni helikoidalno i istog su hoda kao i zavojnice gajkinog zavrtnja, ali su urezani samo delimično oko ove šipke 183, kao što je označeno na sl. 4. Teme zupčaste šipke ima jedan zarez, u koji može ući sečica od vrtlača radi vertikalnog podešavanja pomoću njenih zavojnica 186. Jedan zatezni zavrtnj 187 koji prolazi kroz sanduk odupire se o cilindrično telo ove zupčanice 183 i utvrđuje je u izabranom i regulisanom položaju.

Obrtanjem zupčaste šipke ili zupčanika 183 podiže se ili spušta gajkin zavrtnj 180 a time i gajka 171 bez uznemiravanja nultog položaja gajkinog zavrtnja. Ovo je jedno veliko preimućstvo pri regulisanju odnosa između prednjeg i zadnjeg nišana sa nultim odnosno osnovnim položajem gajke. Svaki obrt zupčanice 183 istu podiže njenim zavojnicama 186 i ako se te zavojnice načine u isto ili suprotnom pravcu u kome su izrađene zavojnice 182 na gajkinom zavrtnju, može se dobiti grublje ili finije regulisanje ovih delova.

Šuplja osovina 181 za gajkin zavrtnj 180 prikazana je u detalju na sl. 7 i leži svojim krajevima u ležištima načinjenim u ivicama gajke 171. Sa donjeg dela ove osovine 181 bočno se proteže jedna zapinjača 188, koja

prolazi kroz prerez 193 načinjen u donjem delu gajke, kao što je pokazano na sl. 6 i pritiskuje pod dejstvom opruge 190 u zarezu 189 načinjene na donjiju gajkinog zavrtnja 180. Ova opruga 190 smeštena je u šupljaj osovine 181 i odupire se na oslonac načinjen na ključu 191, koji služi da učvrsti osovinu 181 i oprugu 190 u radnom odnosu. Ključ 191 načinjen je sa dva ispusta 192, razmaknutih jedan od drugog, od kojih jedan može da prođe kroz prerez 193. Obrćući ključ 191 za jednu polovinu obrta, njegovi ispusti 192 najašće na jedan prevoj na gajci i time će se ključ utvrditi u svom relativnom položaju u odnosu na gajku. Ovi ispusti na ključu 191 istovremeno ulaze u jedan usek ili zarez na samoj šupljaj osovine 181 tako, da kad se ključ obrne u opisani položaj, ova se šuplja osovina okreće zajedno sa njim i njena zapinjača 188 može da prođe kroz prerez 193, da bi došla u dodir sa zarezima 189. Zarezi 189 na donjiju gajkinog zavrtnja 180 načinjeni su tako, da odgovaraju zarezima na skali 184. Prema tome gajkin zavrtnj 180 biva čvrsto držan u izabranom položaju. Pritiskujući šuplju osovinu 181 na dole isteraće zapinjaču 188 iz zareza 189 i time se gajkin zavrtnj može vrlo lako obrnuti na neki drugi izabrani položaj. Gajkin zavrtnj 180 ograničen je u svome obrtanju na nešto manje od jednog celog obrta pomoću ustavljačke igle 193', koja se na njemu nalazi, a koja udara o jedan ispust na zapinjači 188. Kada se želi da se gajka i njen zavrtnj skine sa njenih vođica, šuplja osovina 181 mora se pritisnuti na dole dovoljno duboko; da se ispust na zakačci 188 spusti ispod ustavljačke 193' na zavrtnju. Tada se zavrtnj 180 može odvrtiti iz sprega sa zupčanicom 183 noseći sobom i gajku 171.

Ključ 191, koji se za gajku utvrđuje, produžuje se na dole i ulazi u šupljinu načinjenu u zavrtnju 194 i zateznom navrtanju 195, koji se na sanduku nalaze, i naslanja se svojim donjim krajem na teme igle 196. Igla 196 stoji pod dejstvom obruge 197, koja se nalazi u šupljaj zatezi 198 utvrđenoj na braniku i prolazi delimično i kroz zavrtnj 194, kako bi se oduprla o donji kraj ključa 191. Time se na ključ 191 primenjuje od strane opruge 197 slalan i snažan pritisak na gore, a preko tog ključa i na gajku za koju je pritvrđen, te se time uklanja svaka labavost između sastavnih delova nišanskog mehanizma. Zavrtnj 194 služi da se utvrdi zadnji deo sanduka 2 za kundak 1, ulazeći svojim zavojnicama u šuplju zategu 198, koja je utvrđena za branik. Opisani uređaj omogućava primenu potrebnog pritiska na sve pokretne delove nišanskog mehanizma

ali se ipak osigurava lako i brzo skidanje sa puške bez ikakvog uznemiravanja pričvrstnih spojeva sandukovih.

Patentni zahtevi:

1. Zadnji nišanski mehanizam za puške naznačen time, što se sastoji od jedne vertikalno pomerljive gajke (171) nameštene na podesnim vođicama i od jednog hirizontalno pomerljivog šibera (173), koji se na toj gajci nalazi.

2. Zadnji nišanski mehanizam prema zahtevu 1, naznačen time, što je gajka nameštena na jednom uspravnom delu puške izrađenim integralno sa ramom ili sandukom (2) te puške i što se taj deo nalazi iza zatvarača.

3. Zadnji nišanski mehanizam prema zahtevu 1 ili 2, naznačen time, što se gajka vertikalno podešava pomoću jednog šupljeg gajkinog zavrtnja (180) koji se može na gajci obrtati i koji je udešen da zahvata svojim zavojnicama u zube jedne zupčaste poluge (183) pritrvdene za puškin sanduk ili ram (2).

4. Zadnji nišanski mehanizam prema zahtevu 3, naznačen time, što je zupčasta poluga (183) lako utvrđena za puškin sanduk ili ram (2) da se može podešavati, kako bi se time i gajka mogla podizati ili spuštati

bez uticaja na njen nullti ili osnovni položaj.

5. Zadnji nišanski mehanizam prema zahtevu 4 naznačen time, što je zupčasta poluga (183) udešena da se može obrtati i što stoji u vezi sa pomenutim nosačkim delom (puškinim sandukom) pomoću jednog svog kraja, na kome su zavojnice narezane bilo u istom bilo u suprotnom pravcu u kome su rezane zavojnice na gajkinom zavrtnju (180).

6. Zadnji nišanski mehanizam prema zahtevu 3, naznačen time, što se gajkin zavrtnj (180) održava u određenom položaju pomoću jedne popustljivo delujuće zapinjače (188), koja je istovremeno udešena, da pod običnim okolnostima ograničava daljinu do koje se gajkin zavrtnj može obrtati, i što je pomenuta zapinjača (188) udešena, da se može potisnuti van sprega sa gajkinim zavrtnjem, kako bi mu se omogućilo neograničeno obrtanje, kojim se uz pripomoć zupčaste poluge (183) može da skine cela gajka sa njenih vođica.

7. Zadnji nišanski mehanizam prema zahtevima 3 i 4 naznačen time, što je postavljeno jedno elastično sredstvo (297) koje služi da odkloni svaku labavost između pomerljivih delova, kako bi se time osiguralo njihovo jednostavno i unapred određeno stavljanje u regulisani položaj.

